

Узагальнююча оцінка режиму функціонування господарської системи *E* характеризує ступінь наближення до ідеалу і не залежить від досягнутих у минулому результатів. Це свого роду стратегічна оцінка, так як вона показує рівень досягнення стратегічних цілей економічного розвитку, закладених у динамічну модель еталонного режиму функціонування господарської системи підприємства торгівлі.

Інформаційні джерела:

1. Сыроежин И. М. Планмерность. Планирование. План: теоретические очерки. М.: Экономика, 1986. – 248с.
2. Тинбэрхэн Я., Бос Х. Математические модели экономического роста. М.: Прогресс, 1967. – 174 с.
3. Погостинская Н. Н., Погостинский Ю. А. Системный подход в экономико-математическом моделировании: учеб. пособие. СПб.: СПбГУЭФ, 1999. 74 с.
4. Ольшанський О. В. Методика розрахунку динамічної моделі сталого розвитку підприємства торгівлі. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Економіка і управління. 2019. Т. 30(69). № 5. Ч. 1. С. 78–82.

УДК 338.123-022.322:338.246

С.В. Сорокіна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.О. Акмен, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.П. Сорокіна (*ХДППК ім. В.І. Вернадського, Харків*)

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Загострення санітарно-епідеміологічної обстановки в світі у 2020-2021 роках обумовило стрімке зростання пошуку стратегічних орієнтирів імплементації цілей сталого розвитку економічного зростання. Удар, нанесений пандемією COVID-19 по економічній діяльності в останні час, - усього лише початок. Хоча стрімкий і безпрецедентний колапс виробництва, торгівлі і зайнятості, можливо, вдасться обернути назад у міру послаблення пандемії, історичні дані свідчать про те, що довгострокові економічні наслідки можуть проявлятися протягом життя одного або більш за покоління.

Пандемія коронавірусу підштовхує економіку України до важкої за останні десятиліття рецесії. Такий висновок зробили експерти за

результатами комплексної оцінки дії пандемії, що підготували і представили українському уряду, з соціально-економічної ситуації в країні [1]. Глава міжнародного валютного фонду на виступі в ООН відмітила, що в умовах нинішньої «неймовірної невизначеності» доки не можна передбачити, наскільки масштабною і глибокою буде економічна криза. Проте вже зараз можна з упевненістю сказати, що розвиток економіки різко звернеться назад [1]. Також, однією з пріоритетних напрямів дій, наряду із заходами по забороні поширення вірусу і підтримці систем охорони здоров'я, з фінансовими заходами допомоги постраждалим людям і компаніям, відмітила й пониження тиску на фінансову систему. Український прем'єр під час зустрічі з постійним координатором ООН на Україні Оснат Лубрани відмітив, що нині уряд розробляє комплекс заходів, що дозволяють відновити економічне зростання. Цей план включає підтримку малого і середнього бізнесу, приватизацію держпідприємств і стимулювання споживчого попиту [2].

До сфери дослідження проблем економічного зростання поступово залучався ширший круг не лише економічних, але і соціально-політичних стосунків. За думкою професорів економіки і фінансів Каліфорнійського університету в Девісі наслідки сучасного економічного колапсу будуть стимулювати тривалий період низьких реальних процентних ставок, що схожий з довгостроковою стагнацією, який може тривати два і більше десятиліття. При цьому одна з хороших новин полягає в тому, що такі тривалі періоди низької вартості запозичення асоціюються з вищими реальними зарплатами і створюють широкі можливості для фінансування урядами заходів стимулювання, спрямованих на протидію економічному збитку, заподіяному пандемією [3].

З одного боку, економічні чинники (фізичний капітал, природні ресурси, людський капітал) співвідносяться з традиційними виробничими чинниками в їх неокласичній інтерпретації (капітал, земля, праця і підприємницькі здібності), а неекономічні чинники зростання не відносяться до чинників виробництва в неокласичній теорії. З іншого боку, економічні і неекономічні чинники зростання важко розглядати у відриві один від одного, оскільки вони як взаємозв'язані. Цим пояснюється зростаюча останніми роками увага до вивчення дії інших показників, серед яких особливе місце займають політичні (соціально-політична стабільність, характер політичного режиму, особливості економічної політики держави і так далі), системно-економічні (тип економічної системи, відкритість економіки та ін.) і географічні (географічне положення, кліматичні умови, характер відтворення населення і тому подібне) чинники. Інтерес до них обумовлений також наступними обставинами. Характер впливу

чинників першої і другої груп відбиває ефективність соціально-економічної політики, що проводиться урядом, зміни якої, як правило, швидко позначаються на темпах економічного зростання. В той же час, вплив третього набору чинників практично незмінно в часі, тому важливо розуміти, в якій мірі характер розвитку конкретної держави залежить від зумовлених географічних показників.

Економічна криза, що почалася зараз, а також її прояви в національній економіці продемонстрували значущість неекономічних чинників в системі антикризових заходів і можливостей відновлення господарського зростання. В зв'язку з цим особливої уваги викликає вивчення механізму впливу неекономічних чинників на макро- і мезоекономічні параметри економічного зростання, особливостей взаємозв'язку між економічними і неекономічними чинниками зростання національної економіки, розробки напрямів і механізмів вдосконалення процесів регулювання неекономічних чинників.

Вплив різноманітних чинників на темпи зростання ВВП протягом тривалого часу є актуальною проблемою в економічній науці. До сфери дослідження проблем економічного зростання поступово залучається ширший круг не лише економічних, але і соціально-політичних стосунків. Останнім часом багато учених, як в нашій країні так і за кордоном, стали схилитися до думки про те, що інституціональні структури, а серед них, передусім, права управління власністю, а також права і обов'язки, що фіксуються системою контрактів, виявляються найбільш глибоким джерелом довгострокового економічного зростання і розвитку. За словами економічного оглядача Deutsche Welle Генріка Беме «аналітики та економісти мусять шукати альтернативи, які хоч і є менш точними, проте краще відображають поточний стан справ» [4].

Найважливішою проблемою загальної теорії економічного зростання є обґрунтування механізму, що дозволяє найефективніше використовувати все ті ресурси, які має в розпорядженні національна економіка. У науковій теорії відбувається подолання технократичного підходу до економічного зростання, яке не враховувало значущості культури господарювання, величезної ролі екологічних, демографічних і соціальних чинників. Інтеграція національних економік в світогосподарські стосунки обумовлює зростання значущості екзогенних чинників економічного зростання.

Узагальнюючи результати емпіричних досліджень економічного зростання останніх років, можна зробити висновок про те, що число чинників, що потенційно впливають на зростання, виходить далеко за рамки неокласичної теорії і охоплює області, що довгий час залишалися за межами інтересів економістів.

Інформаційні джерела:

1. Эксперты ООН: пандемия подталкивает Украину к тяжелой рецессии, но наилучшего сценария можно избежать. URL : <https://news.un.org/ru/story/2020/09/1386142> (дата звернення: 30.03.2021).
2. Экономические прогнозы перевернулись «с ног на голову»: мировая экономика в этом году начнет резко покрощаться. URL : <https://news.un.org/ru/story/2020/04/1375882> (дата звернення: 30.03.2021).
3. Оскар Джорда, Санджей Р. Сингх и Алан М. Тэйлор. Длительное экономическое «похмелье» после пандемий. *Финансы и развитие*. 2020. Вып. 57. № 2. С. 12–15.
4. Генрік Беме. Коментар: Економічні прогнози в умовах пандемії COVID-19 нічого не варті. URL : <https://www.dw.com/uk/коментар-економічні-прогнози-в-умовах-пандемії-covid-19-нічого-не-варті/a-53143823> (дата звернення: 30.03.2021).

УДК 504.05

В.В. Станиціна, канд. техн. наук (*ІЗЕ НАН України, Київ*)

В.О. Артемчук, канд. техн. наук, ст. наук. співроб. (*ІПМЕ ім. Г.Є. Пухова НАН України, Київ*)

КЛЮЧОВІ ОРІЄНТИРИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Згідно українського законодавства, сталий розвиток – це розвиток суспільства для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь. Однією з основ забезпечення сталого розвитку є ефективне екологічне законодавство. Україна більше 15 років впроваджує європейські нормативно-правові акти щодо охорони довкілля. Підписавши Угоду про асоціацію між Україною та ЄС [1], країна зобов'язалась імплементувати положення низки директив щодо охорони навколишнього середовища.

План заходів з виконання Угоди затвердила Постанова КМУ у 2017 р. Для початку в Україні впровадили європейську модель ОВД (оцінка впливу на довкілля, що стосується окремих проектів – ЗУ «Про ОВД») і СЕО (стратегічна екологічна оцінка, що стосується впроваджених політик і планів – ЗУ «Про СЕО»). У 2016 р. Україна однією з перших підписала і ратифікувала Паризьку угоду [2].

Влітку 2018 р. прийнято Стратегію низьковуглецевого розвитку України до 2050 року – стратегічний документ переходу економіки України на модель низьковуглецевого розвитку, яка передбачає